
Vijnanashataka by Bhartrihari Sequence 2 Pathak

విజ్ఞానశతకం పాఠకస్య క్రమ భర్తుహరికృత

Document Information

Text title : Vijnanashataka (Pathak sequence)

File name : vijnAnashatakamPathakSequence.itx

Category : shataka, major_works

Location : doc_z_misc_major_works

Author : Bhartrihari

Transliterated by : Sunder Hattangadi

Proofread by : Sunder Hattangadi

Description-comments : From a scanned copy of text by Pathak 101+38 extra

Latest update : August 22, 2020

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

March 24, 2024

sanskritdocuments.org

విజ్ఞానశతకం పాఠకస్య క్రమ భర్తుహరికృత

విగలదమలదానశ్రేణీసారభ్యలోభో-

పగతమధుపమాలావ్యాకులాకాశదేశః ।

అవతు జగదశేషం శశ్వదుగ్రాత్మదర్శ్యో ?

విపులపరిషుదన్తోద్దణ్ణశుణ్ణో గణేశః ॥ ౧-౧ ॥

యత్సత్తయా శుచి విభాతి యదాత్మభాసా

ప్రద్యోతితం జగదశేషమపాస్తదోషమ్ ।

తద్బ్రహ్మ నిష్కలమనక్లమపారసౌఖ్యం

ప్రత్యగ్భజే పరమమక్లమద్వివీచితమ్ ॥ ౨-౨ ॥

హే పుత్రాః వ్రజతాభయం యత ఇతో గేహం జనన్యా సమం

రాగద్వేషమదాదయో భవతు వః పన్థాః శివోఽమాయయా ।

కాశీం సామృతమాగతోఽహమహహ క్లేశేన హాతుం వపుః

సర్వానర్థగృహం సుపర్వతటిసీపీచిత్రియామణితామ్ ॥ ౩-౧౦౧ ॥

తీర్థావస్థానజన్యం న భవతి సుకృతం దుష్కృతోన్మూలనం వా

యస్మాదాభ్యాం విహీనః శ్రుతిసమధిగతః ప్రత్యగతాత్మా జనానామ్ ।

సర్వేషామద్వివీచియో నిరతిశయసుఖం యద్యపి స్వప్రకాశా-

స్తీర్థే విద్యాస్తథాపి స్పృహయతి తపసే యత్తదాశ్చర్యహేతుః ॥ ౪-౬౪ ॥

ప్రజ్ఞావన్తోఽపి కేచిచ్చిరముపనిషదాద్యర్థకారా యతన్తో

వ్యాకుర్వన్తోఽపి కేచిద్దలితపరమతా యద్యపి జ్ఞాతతత్త్వాః ।

తీర్థీ తీర్థం తథాపి భ్రమణరసికతాం నో జహత్యధ్యభేదా

యత్తత్కష్టం విధత్తే మమ మనసి సదా పశ్యతస్తత్ర కృత్యమ్ ॥ ౫-౬౩ ॥

యావత్తే యమక్కిజ్కరాః కరతలక్రూరాసిపాశాదయో

వృద్ధాన్తాః సృణిరాజదీర్ఘసునఖా దంష్ట్రాకరాలాననాః ।

నాకర్షన్తి నరాన్ధనాదిరహితాన్యత్తావదిష్టేచ్ఛయా

యుష్యాభిః క్రియతాం ధనస్య కృపణాస్త్యాగః సుపర్వాదిషు ॥ ౬-౩౨ ॥

ఆధ్యః కశ్చిదపణ్ణితోఽపి విదుషాం సేవ్యః సదా ధార్మికో
 విశ్వేషాముపజారకో మృగదృశామానస్తకన్దాకరః ।
 కర్పూరద్యుతికీర్తిభూషితహరిద్భూమణ్ణలే గీయతే
 శశ్వద్ద్యుతిజనైర్మహీతనుభృతః పుణ్యైర్న కస్యోదయః ॥ ౭-౮౨ ॥
 యమారాధ్యారాధ్యం త్రిభువనగురోరాష్టవసతిః
 ద్రువో జ్యోతిశ్చక్రే సుచిరమనవద్యం శిశురపి ।
 అవాప ప్రహ్లాదః పరమపదమారాధ్య యమితః
 స కస్యాలం క్లేశో హరతి న హరిః కీర్తితగుఅణః ॥ ౮-౧౯ ॥
 కో దేవో భువనోదయావనకరో విశ్వేశ్వరో విద్యతే
 యస్యాజ్ఞావశవర్తినో జలధియో నాప్లావయన్తి క్షితిమ్ ।
 ఇత్యామ్నా తమపీశ్వరం సురశిరోరత్నం జగత్సాక్షిణం
 సర్వజ్ఞం ధనయావనోద్భతమనా నో మన్యతే బాలిశః ॥ ౯-౭౮ ॥
 కస్యేమా పితరౌ మనోభవవతా తాపేన సంయోజితా-
 వన్యోన్యం తనయాదికం జనయతో భూమ్యాదిభూతాత్మభిః ।
 ఇత్యం దుఃస్థమతిర్మనోభవరతిర్యో మన్యతే నాస్తికః
 శాన్తిస్తస్య కథం భవేద్ధనవతో దుష్కర్మధర్మశ్రమాత్ ॥ ౧౦-౭౯ ॥
 దేహాద్యాత్మమతానుసారి భవతాం యద్యస్తి ముగ్ధం మతం
 వేదవ్యాసవినిదితం కథమహో పిత్రాద్యపత్యే తదా ।
 దాహాదిః క్రియతే విశుద్ధఫలకో యుష్మాభిరుద్వేజితైః
 శోకేనార్థపరాయణైరపసదైర్పృష్టార్థమాత్రార్థిభిః ॥ ౧౧-౩౩ ॥
 ఏవశ్చిద్దేహాదౌ క్వచిదపి మమత్వం న కురుతే
 పరబ్రహ్మధ్యాతా గగననగరాకారసదృశే ।
 నిరస్తాహజ్కారః శ్రుతిజనితవిశ్వాసముషితో
 నిరాతక్కోఽవ్యగ్రః ప్రకృతిమధురాలాపచతురః ॥ ౧౨-౧౨ ॥
 నిత్యానిత్యపదార్థతత్త్వవిషయే నిత్యం విచారః సతాం
 సంసర్గే మితభాషితా హితమితాహరోఽనహజ్కారితా ।
 కారుణ్యం కృపణే జనే సుఖిజనే ప్రీతిః సదా యస్య స
 ప్రాయేజైవ తపః కరోతి సుకృతీ చేతోముకున్దప్రియః ॥ ౧౩-౨౭ ॥
 సంసారేఽపి పరోపకారకరణఖ్యాతవ్రతా మానవా

యే సముత్తిగృహో విచారవతురా విశ్వేశ్వరారాధకాః ।
 తేఽప్యేనం భవసాగరం జనిమృతిగ్రాహోకులం దుస్తరం
 గమీభిరం సుతరాం తరన్తి వివిధవ్యాధ్యాధిచీమయమ్ ॥ ౧౪-౩౦ ॥
 ధన్యా ఏతే పుమాంసో యదయమహమితి త్యక్తవేతోవికల్పా
 నిశ్యజ్కం సంచరన్తో విదధతి మలినం కర్మ కామప్రయుక్తాః ।
 జానన్తోఽప్యర్థహీనం జగదిదమఖిలం భ్రాన్తవద్వైతజాలం
 రాగద్వేషాదిమన్తో వయమయమితి హా న త్యజన్తేఽభిమానమ్ ॥ ౧౫-౬౨ ॥
 న చేత్రే సామర్థ్యం భవనమరణాతజ్కహరణే
 మనోఽనిర్దిష్టేఽస్మిన్నవగతగుణే జ్ఞాతుమకలే ।
 తదా మేఘశ్యామం కమలదలదీర్ఘాక్షమమలం
 భజస్వ శ్రీరజ్గం శరదమృతధామాధికముఖమ్ ॥ ౧౬-౧౬ ॥
 భ్రాతః శాన్తం ప్రశాన్తం క్వచిదపి నివతన్మిత్ర రే భూధరాగ్రే
 గ్రీష్మే ధ్యానాయ విష్ణోః స్పృహయసి సుతరాం నిర్విశక్యే గుహాయామ్ ।
 అన్వేష్యాన్తాదృగత్ర ఉతివలయతలే స్థానమున్మూల యావ-
 త్సంసారానర్థవృక్షం ప్రథితతమమహోమోహమూలం విశాలమ్ ॥ ౧౭-౪౯ ॥
 విశ్వేశ్వరే భవతి విశ్వజనీనజన్మ-
 విశ్వమ్భరే భగవతి ప్రథితప్రభావే ।
 యో దత్తచిత్తవిషయః సుకృతీ కృతార్థో
 యత్ర క్వచిత్ప్రతిదినం నివసన్ గృహాదౌ ॥ ౧౮-౫౪ ॥
 ధ్యానవ్యగ్రం భవతు తవ హృత్ప్రతిష్ఠతో యత్ర తత్ర
 శ్రీమద్విష్ణోస్త్రిభువనపతేర్నిత్యమానన్దమూర్తేః ।
 లక్ష్మీచేతఃకుముదవిపులానన్దపీయూషధామ్నా
 మేఘచ్ఛాయాప్రతిభటతనోః క్లేశసిన్ధుం తిత్తిర్షోః ॥ ౧౯-౩౬ ॥
 కామాదిత్రికమేవ మూలమఖిలక్లేశస్య మాయోద్భవం
 మర్త్యానామితి దేవమౌలివిలసదాభిజ్ఞుచూడామణిః ।
 శ్రీకృష్ణో భగవానవోచదఖిలప్రాణిప్రియో మత్ప్రభు-
 ర్యస్మాత్ప్రతికముద్యతేన మనసా హేయం పుమర్ధార్థినా ॥ ౨౦-౯౭ ॥
 కామస్యాపి నిదానమాహురపరే మాయాం మహాశాసనా
 నిశ్చిత్కాం సకలప్రపంచరచనాచాతుర్యశీలావతీమ్ ।
 యత్సంకృత్యదభగవానపి ప్రభవతి ప్రత్యజ్కహోమోహహో

శ్రీరజ్ఞో భువనోదయావనలయవ్యాపారవక్రేక్రియాః ॥ ౨౧-౮౫॥

యదధ్యస్తం సర్వం స్రజి భుజగవద్యాతి పురతో
 మహామాయోద్గీర్ణం గగనపవనాద్యం తనుభృతామ్ ।
 భవేత్తస్యా భ్రాన్తేర్మురరిపురధిష్ఠానముదయే
 యతో నస్యాద్భ్రాన్తిర్నిరధికరణా క్వాపి జగతి ॥ ౨౨-౨౪॥

వియద్భూతం భూతం యదవనలభం ? చాఖిలమిదం
 మహామాయాసజ్గాద్భుజగ ఇవ రజ్వాం భ్రమకరమ్ ।
 తదత్యన్తాహ్లాదం విజరమమరం చిన్తయ మనః
 పరబ్రహ్మవ్యగ్రం హరిహరసురాద్యైరవగతమ్ ॥ ౨౩-౧౫॥

చిద్రత్నమత్ర పతితం వపురన్తకూపే
 పుంసో భ్రమాదనుపమం సహనీయతేజః ।
 ఉద్భృత్య యో జగతి తద్భవితా కృతార్థో
 మన్యే స ఏవ సముపాసితవిశ్వనాథః ॥ ౨౪-౫॥

స్వాన్తవ్యోమ్ని నిరస్తకల్మషఘనే సద్బుద్ధితారావలీ-
 సన్దీప్తే సముదేతి చేన్నిరుపమానస్థప్రభామణ్ణలః ।
 బ్రహ్మజ్ఞానసుధాకరః కవలితావిద్యాన్ధకారస్తదా
 క్వ వ్యోమ క్వ సదాగతిః క్వ హుతభుక్ క్వామ్భాః క్వ సర్వంసహా ॥ ౨౫-౫౩॥

క్వాహం బ్రహ్మీతి విద్యా నిరతిశయసుఖం దర్శయన్తీ విశుద్ధం
 కూటస్థం స్వప్రకాశం ప్రకృతి సుచరితా ఖణ్ణయన్తీ చ మాయామ్ ।
 క్వావిద్యాహం మమేతి స్థగితపరసుఖా చిత్తభిత్తౌ లిఖన్తీ
 సర్వాన్ధానన్ధాన్ విషయగిరిభువా వాసనాగైరికేణ ॥ ౨౬-౯౧॥

చిదేవ ధ్యాతవ్యా సతతమనవద్యా సుఖతను-
 ర్నిరాధారా నిత్యా నిరవధిరవిద్యాదిరహితా ।
 అనాస్థామాస్థాయ భ్రమవపుషి సర్వత్ర విషయే
 సదా శేషవ్యాఖ్యానిపుణమతిభిః ఖ్యాతయతిభిః ॥ ౨౭-౭౫॥

నిష్కామా మునయః పరావరదృశో నిర్ఘాతపాప్నోదయా
 నిఃసజ్గా నిరహజ్కృతా నిరుపమానస్థం పరం తేభిరే ।
 యద్గత్వా న లుతన్తి మాతృజఠరే దుఃఖాకరే మానవా
 దుర్గన్తే పునరేత్యకామమకరే సంసారపాఠోనిధౌ ॥ ౨౮-౮౪॥

స్వాస్తవ్యోమ్ని నిరస్తకల్మషమనే సద్బుద్ధితారావతీ-

సన్దీప్తే సముదేతి చేన్నిరుపమానస్తప్రభామణ్ణలః ।

బ్రహ్మజ్ఞానసుధాకరః కవలితావిద్యాన్ధకారస్తదా

క్వ వ్యోమ క్వ సదాగతిః క్వ హుతభుక్ క్వామ్భాః క్వ సర్వంసహా ॥ ౫౩ ॥

బ్రహ్మోమృతం భజ సదా సహజప్రకాశం

సర్వాస్తరం నిరవధి ప్రథితప్రభావమ్ ।

యద్యస్తి తే జిగమిషా సహసా భవాభ్యైః

పారే పరే పరమశర్మణీ నిష్కలజ్కే ॥ ౨౯-౪ ॥

చిదేవ ధ్యాతవ్యా సతతమనవద్యా సుఖతను-

ర్నిరాధారా నిత్యా నిరవధిరవిద్యాదిరహితా ।

అనాస్థామాస్థాయ భ్రమవపుషి సర్వత్ర విషయే

సదా శేషవ్యాఖ్యానిపుణమతిభిః ఖ్యాతయతిభిః ॥ ౩౦-౨౫ ॥

యత్సాక్షాదభిధాతుమక్షమతయా శబ్దాద్యనాలిజ్జితం

కూటస్థం ప్రతిపాదయన్తి విలయద్వారా ప్రపంచస్రజః ।

మోక్షాయ శ్రుతయో నిరస్తవిధయో ధ్యానస్య చోచ్ఛిత్తయే

తత్రాద్వైతవనే సదా విచరతాచ్ఛేతః కురజః సతామ్ ॥ ౩౧-౧౦౨ ॥

తుల్యార్థేన త్వమైక్యం త్రిభువనజనకస్తత్పదార్థఃప్రపద్య

ప్రత్యక్షం మోహజన్మ త్యజతి భగవతి త్వంపదార్థోఽపి జీవః ।

శ్రుత్యాచార్యప్రసాదాన్నిరుపమవిలసద్బ్రహ్మవిద్యైస్తదైక్యం

ప్రాప్యానస్తప్రతిష్ఠో భవతి విగలితానాద్యవిద్యోపరీహః ॥ ౩౨-౧౬ ॥

అహం బ్రహ్మోస్మీతి స్ఫురదమలబోధో యది భవే-

త్పమాన్సుణ్యోద్రేకాదుపచితపరానర్థవిరతిః ।

తదాసీం క్వావిద్యా భృశమసహమానౌపనిషదం

విచారం సంసారః క్వ చ వివిధదుఃఖైకవసతిః ॥ ౩౩-౯౨ ॥

హిత్యా విశ్వాద్యవస్థాః ప్రకృతివిలసితా జాగ్రదాద్వైర్విశేషైః

సార్థం చైతన్యధాతో ప్రకృతిమపి సమం కార్యజాతైరశేషైః ।

జ్ఞానానస్తం తురీయం విగలితగుణకం దేశకాలాద్యతీతం

స్వాత్మానం వీతనిద్రః సతతమధికృతశ్చిన్తయేదద్విత్తీయమ్ ॥ ౩౪-౧౮ ॥

సంన్యాసో విహితస్య కేశవపదద్వన్ద్యే వ్యధాయ శ్రుతా

వేదాంతా నిరవద్యనిష్కలపరానందాః సునిష్ఠాశ్చిరమ్ ।
 సంసారే వధబన్ధదుఃఖబహులే మాయావిలాసేఽవ్యయం
 బ్రహ్మసీమితి విహాయ నాన్యదధునా కర్తవ్యమాస్తే క్వచిత్ ॥ 3౫-౮౭॥

అగ్రేపశ్చాదధస్తాదుపరి చ పరితో దిక్షు ధాన్యాస్వనాదిః
 కూటస్థా సంవిదేకా సకలతనుభృతామస్తరాత్మానియస్త్రీ ।
 యస్యానన్దస్వభావా స్ఫురతి శుభధీయః ప్రత్యహం నిష్ప్రపణ్ణా
 జీవన్ముక్తః స లోకే జయతి గతమహామోహవిశ్వప్రపణ్ణః ॥ 3౬-౯౦॥

తే ధన్యా భువనే సుశిక్షితపరబ్రహ్మోత్మవిద్యాజనా
 లోకానామసురజ్ఞాకా హరికథాపీయూషపానప్రియాః ।
 యేషాం నాకతరజ్గణితటశిలాబద్ధాసనానాం సతాం
 ప్రాణా యన్తి లయం సుఖేన మనసా శ్రీరజ్జిబింతాభృతామ్ ॥ 3౭-౧౦౦॥

శివ శివ మహాభ్రాన్తిస్థానం సతాం విదుషామపి
 ప్రకృతిచపలా ధాత్రా సృష్టాః స్త్రియో హరిణీదృశః ।
 విజహతి ధనం ప్రాణైః సాకం యతస్తదవాస్తయే
 జగతి మనుజా రాగాకృష్టాస్తదేకపరాయణాః ॥ 3౮-౧౦౮॥

హరతి వపుషః కాన్తిం పుంసః కరోతి బలక్షితిం
 జనయతి భృశం భ్రాన్తిం నారీ సుఖాయ నిషేచితా ।
 విరతివిరసా భుక్తా యస్మాత్తతో న వివేకిభి-
 ర్విషయవిరస్నేః సేవ్యా మాయాసమాశ్రితవిగ్రహా ॥ 3౯-౧౧౬॥

కమలవదనా పీనోత్తుజ్గం ఘటాకృతి బిభ్రతీ
 స్తనయుగమియం తన్వీ శ్యామా విశాలదృగ్గచ్చలా ।
 విశదదశనా మధ్యక్షామా వృథేతి జనాః శ్రమం
 విదధతి ముధారాగాదుచ్చైరనిదృశవర్ణనే ॥ ౪౦-౧౨౦ ॥
 యద్యేతా మదనేషవో మృగదృశశ్చేతఃకురజ్జారయో
 ధీరాణామపి నో భవేయురబలాః సంసారమాయాపురే ।
 కో నామామృతసాగరే న రమతే ధీరస్తదా నిర్మలే
 పూర్ణానన్దమహోర్మిరమ్యనికరే రాగాదినక్రోజ్జితే ॥ ౪౧-౧౨౬ ॥

బాలేయం బాలభావం త్యజతి న సుదతి యత్కటాక్షైర్విశాలై-
 రస్మాన్విభ్రామయన్తి లసదధరదలాక్షిప్తచూతప్రవాలా ।
 నేతుం వాఙ్మత్యకామాన్ స్వసదనమధునా క్రీడితుం దత్తచిత్తాన్

పుష్యస్నీలోత్పలోత్పలాభే మురజతి కమలావల్లభే గోపలీలే || ౪౨-౫౭||

జనయతి సుతం కఞ్చీన్నారీ సతీ కులభూషణం

నిరుపమగుణైః పుణ్యాత్మానం జగత్పరిపాలకమ్ |

కథమపి న సాఽనిన్ద్యా వన్ద్యా భవేన్మహతాం యతః |

సురసరిదివ ఖ్యాతా లోకే పవిత్రితభూతలా || ౪౩-౬౧||

కిం స్థానస్య నిరీక్షణేన మురజిద్ధ్యానాయ భూమణ్ణలే

భ్రాతశ్చేద్విరతిర్భవేద్దృఢతరా యస్య స్రగాదౌ సదా |

తస్యైషా యది నాస్తి హస్త సుతరాం వ్యర్థం తదాన్వేషణం

స్థానస్యానధికారిణః సురధునీతీరాద్రికుఞ్చాదిషు || ౪౪-౫౨||

జానన్వేష కరోతి కర్మ బహులం దుఃఖాత్మకం ప్రేరితః

కేనాప్యప్రతివాచ్యశక్తిమహినా దేవేన ముక్తాత్మనా |

సర్వజ్ఞేన హృదిస్థితేన తనుమత్సంసారరఙ్గాఙ్గాణే

మాద్యద్బుద్ధినటీవివోదనిపుణో నృత్యన్నక్లప్తియః || ౪౫-౭౭||

కర్తవ్యం న కరోతి బన్ధుభిరపి స్నేహాత్మభిర్వోదితః

కామిత్వాదభిమన్యతే హితమతం ధీరోప్యభీష్టం నరః |

నిష్కామస్య న విక్రియా తనుభృతో లోకే క్వచిద్దృశ్యతే

యత్తస్మాదయమేవ మూలమఖిలానర్థస్య నిర్ధారితమ్ || ౪౬-౮౩||

యదా దేవాదీనాపి భవతి జన్మాది నియతం

మహాహర్యస్థానే లలితలలనాలోలమనసామ్ |

తదా కామార్తానాం సుగతిరిహ సంసారజలధౌ

నిమగ్నానాముచ్చై రతివిషయశోకాదిమకరే || ౪౭-౧౦||

న జానీషే మూర్ఖ క్వచిదపి హితం లోకమహితం

భ్రమద్భౌగాకాఙ్గాకలుషితతయా మోహబహులే |

జగత్సత్తారణ్యే ప్రతిపదమనేకాపది సదా

హరిధ్యానే వ్యగ్రం భవ సకలతాపైకకదనే || ౪౮-౧౪||

సద్వంశో గుణవానహం సుచరితః శ్లాఘ్యం కరోత్యాత్మనో

నీచానాం విదధాతి చ ప్రతిదినం నేవాం జనానాం ద్విజః |

యోషితస్య జిఘృక్షయా స చ కుతో నో లజ్జతే సజ్జనా-

ల్లోభాన్ధస్య నరస్య నో ఖలు సతాం దృష్టం హి లజ్జాభయమ్ || ౪౯-౯౬||

నాన్నం జీర్యతి కిఞ్చిదౌషధబలం నాలం స్వకార్యోదయే
 శక్తిశ్చంక్రమణే న హస్త జరయా జీర్ణీకృతాయాం తనౌ ।
 అస్మాకం త్వధునా న లోచనబలం పుత్రేతి చిన్తాకులో
 ద్దాయత్యర్థపరాయణోఽతికృపణో మిథ్యాభిమానో గృహీ ॥ ౫౦-౯౪ ॥
 అద్యశో వా మరణమశివప్రాణినాం కాలపాశై-
 రాకృష్టానాం జగతి భవతో నాన్యథాత్వం కదాచిత్ ।
 యద్యప్యేవం న ఖలు కురుతే హా తథాప్యర్థలోభం
 హిత్యా ప్రాణీ హితమవహితో దేవలోకానుకూలమ్ ॥ ౫౧-౩౪ ॥
 రే రే చిత్త మదాన్ధ మోహబధిరా మిథ్యాభిమానోద్ధతా
 వ్యర్థేయం భవతాం ధనావనరతిః సంసారకారాగృహే ।
 బద్ధానాం నిగడేన గాత్రమమతాసంజ్ఞేన యత్కర్త్వి-
 ద్దేవబ్రాహ్మణభిక్షుకాదిషు ధనం స్వప్నేఽపి న వ్యేతి వః ॥ ౫౨-౩౧ ॥
 నాభ్యస్తో ధాతువాదో న చ యువతీవశీకారకః కోఘృషాయో
 నో వా పౌరాణికత్వం న చ సరసకవితా నాపి నీతిర్న గీతిః ।
 తస్మాద్ధర్మార్థినాం యా న భవతి భవతశ్చాతురీ క్వాపి విద్యన్
 జ్ఞాత్యేత్థం చక్రపాణేరనుసర చరణామ్భోజయుగ్మం విభూత్యై ॥ ౫౩-౪౭ ॥
 అర్థభ్యోఽనర్థజాతం భవతి తనుభృతాం యౌవనాదిష్యవశ్యం
 పిత్రాద్వైరర్జితేభ్యోఽనుపకృతిమతిభిః స్వాత్మనైవార్జితేభ్యః ।
 యస్మాద్ధుఃఖాకరేభ్యస్తమనుసర సదా భద్ర లక్ష్మీవిలాసం
 గోపాలం గోపకాన్తాకుచకలశతటీకుఙ్కమాసఙ్గరఙ్గమ్ ॥ ౫౪-౪౮ ॥
 మాద్యత్కైర్కీకతాన్త్రికద్విపఘటాసఙ్ఖట్టపఞ్చానన-
 స్తద్వద్వప్తకదనవైద్యకకలాకల్పోఽపి నిష్కిఞ్చానః ।
 యత్ర క్వాపి వినాశయా కృశతనుర్భూపాలసేవాపరో
 జీవన్నేవ మృతాయతే కిమపరం సంసారదుఃసాగరే ॥ ౫౫-౮౧ ॥
 జగామ వ్యర్థం మే బహుదినమథార్థార్థితతయా
 కుభూమీపాలానాం నికటగతిదోషాకులమతేః ।
 హరిధ్యానవ్యగ్రం భవతుమధునా వాఞ్చతి మనః
 క్వచిద్గఙ్గతీరే తరుణతులసీసౌరభభరే ॥ ౫౬-౨౧ ॥
 అన్నాశాయ సదా రటన్తి పృథుకాఃక్షుత్నామకణ్ఠాస్త్రియో

వాసోభీ రహితా బహిర్వ్యవహృతౌ నిర్వాన్తి నో లజ్జయా ।
 గేహాదగ్గణమార్జనేఽపి గృహిణో యస్యేతి దుర్జీవితం
 యద్యుష్మస్మి తథాపి తస్య విరతిర్నోదేతి చిత్రం గృహే ॥ ౫౯-౯౫ ॥
 సన్త్యర్థా మమ సఞ్చితా బహుధాః పిత్రాదిభిః సామృతం
 వాణిజ్యైః కృషిభిః కలాభిరపి తాన్విస్తారయిష్యామి వః ।
 హే పుత్రా ఇతి భావన్ననుదినం సంసారపాశావలీం
 ఛేత్తాయం తు కథం మనోరథమయీం జీవో నిరాలమృతః ॥ ౬౦-౯౬ ॥
 మాతా మృతా జనయితాపి జగామ శీఘ్రం
 లోకాన్తరం తవ కలత్రసుతాదయోఽపి ।
 భ్రాతస్తథాపి న జహాసి మృషాభిమానం
 దుఃఖాత్కృతే వపుషి మూత్రకుదర్పకూపే ॥ ౬౧-౩ ॥
 కామవ్యాప్తే కుమతిఫణిని స్వాన్తదుర్వారనీడే
 మాయాసింహీవిహారణమహీలోభభల్లూకభీమే ।
 జన్మారణ్యే న భవతి రతిః సజ్జనానాం కదాచి-
 త్తత్సజ్జానాం విషయతుషితాకణ్ఠకాకీర్ణపార్శ్వే ॥ ౬౨-౩౭ ॥
 స్వాధీనే నికటస్థితేఽపి విమలజ్ఞానామృతే మానసే
 విఖ్యాతే మునిసేవితేఽపి కుఠియో న స్నాన్తి తీర్థ ద్విజాః ।
 యత్తత్కృష్టమహో వివేకరహితాస్తీర్థార్థినో దుఃఖితా
 యత్ర క్వాప్యటవీమటన్తి జలధౌ మజ్జన్తి దుఃఖాకరే ॥ ౬౩-౪౬ ॥
 త్వత్పాక్షికం సకలమేతదవోచమిత్రం
 భ్రాతర్విచార్య భవతా కరణీయమిష్టమ్ ।
 యేనేదృశం న భవితా భవతోఽపి కష్టం
 శోకాకులస్య భవసాగరమగ్నమూర్తేః ॥ ౬౪-౭ ॥
 యత్ప్రిత్యర్థమనేకధామని మయా కష్టేన వస్తు ప్రియం
 స్వస్యాశాకవలీకృతేన వికలీభావం దధానేన మే ।
 తత్సర్వం విలయం నినాయ భగవాన్ యో లీలయా నిర్జరో
 మాం హిత్యా జరయాకులీకృతతనుం కాలాయ తస్మై నమః ॥ ౬౫-౯౮ ॥
 ఆయుర్వేదవిదాం రసాశనవతాం పథ్యాశినాం యత్నతో
 వైద్యానామపి రోగజన్మ వపుషో హ్యన్తర్యతో దృశ్యతే ।

దుశ్చక్షోత్కవలీకృతత్రిభువనో లీలావిహారస్థితః

సర్వోపాయవినాశనైకవతురః కాలాయ తస్మై నమః ॥ ౬౬-౯౯ ॥

దృష్టప్రాయం వికలమఖిలం కాలసర్వేణ విశ్వం

క్రూరేణేదం శివ శివ మునే బ్రూహి రక్షాప్రకారమ్ ।

అస్యాస్తేకః శ్శృణు మురరిపోర్ధ్యానపీయూషపానం

త్యక్త్వా నాన్యస్కిమపి భువనే దృశ్యతే శాస్త్రదృష్ట్యా ॥ ౬౭-౩౫ ॥

కశ్చిత్కృన్దతి కాలకర్కశకరాకృష్టం వినష్టం హఠా-

దుత్కృష్టం తనయం విలోక్య పురతః పుత్రేతి హా హా క్వచిత్ ।

కశ్చిన్నర్తకనర్తకీపరివృతో నృత్యత్యహా కుత్రచి-

చ్ఛిత్రం సంసృతిపద్ధతిః ప్రథయతి ప్రీతిఞ్చ కష్టఞ్చ నః ॥ ౬౮-౯౩ ॥

సా రోగిణీ యది భవేదథవా వివరా

బాలాప్రియాశశిముఖీ రసికస్య పుంసః ।

శల్యాయతే హృది తథా మరణం కృశాశ్శ్యా-

యత్తస్య సా విగతనిద్రసరోరుహాక్షీ ॥ ౬౯-౬ ॥

నిష్కణ్ణికేఽపి న సుఖం వసుధాధిపత్యే

కస్యాపి రాజతిలకస్య యదేష దేవః ।

విశ్వేశ్వరో భుజగరాజవిభూతిభూషో

హిత్వా తపస్యతి చిరం సకలా విభూతిః ॥ ౭౦-౮ ॥

కదాచిత్కష్టేన ద్రవిణమధమారాధనవశా-

న్మయా లబ్ధం స్తోకం నిహితమవనౌ తస్కరభయాత్ ।

తతో నిత్యే కశ్చిత్కృత్వచిదపి తదాఖుర్బిలగృహేఽ-

నయల్లభ్తోఽవ్యర్థో న భవతి యదా కర్మ విషమమ్ ॥ ౭౧-౨౦ ॥

స్వయం భోక్తా దాతా వసు సుబహు సమాప్త్య భవితా

కుటుమ్బానాం పోష్టా గుణనిధిరశేషేప్పితనరః ।

ఇతి ప్రత్యాశస్య ప్రబలదురితానీతవిధురం

శిరస్యాస్యాకస్మాత్పతతి నిధనం యేన భవతి ॥ ౭౨-౧౧ ॥

భానుర్భావలయప్రదక్షిణగతిః క్రీడారతిః సర్వదా

చన్ద్రోవ్యేషకలానిధిః కవలితః స్వర్భానునా దుఃఖితః ।

ఞ్ఞాసం గచ్ఛతి వర్ధతే చ సతతం గీర్వాణవిశ్రామభూ-

స్త్రాన్యనం ఖలు యత్ర నాస్త్వపహతిః క్లేశస్య సంసారిణామ్ ॥ ౭౩-౨౯ ॥
 భూమణ్డలం లయముపైతి భవత్యబాధం
 లభ్యాత్మకం పునరపి ప్రలయం ప్రయాతి ।
 ఆవర్తతే సకలమేతదనన్వవారం
 బ్రహ్మాదిభిః సమమహో న సుఖం జనానామ్ ॥ ౭౪-౯ ॥
 అహోఽత్యర్థేఽప్యర్థే శ్రుతిశతగురుభ్యామవగతే
 నిషిద్ధత్వేనాపి ప్రతిదివసమాధావతి మనః ।
 పిశాచస్త్రైవ స్థిరరతిరసారేఽపి చపలం
 న జానే కేనాస్య ప్రతికృతిరనార్యస్య భవితా ॥ ౭౫-౨౬ ॥
 ఆరే చేతశ్చిత్రం భ్రమసి యదపాస్య ప్రియతమం
 ముకున్దం పార్శ్వస్థం పితరమపి మాన్యం సుమనసామ్ ।
 బహిః శబ్దాద్యర్థే ప్రకృతిచపలే క్లేశబహులే
 న తే సంసారేఽస్మిన్భవతి సుఖదాద్యాపి విరతిః ॥ ౭౬-౧౩ ॥
 అహం శ్రాన్తోఽధ్వానం బహువిషమతిక్రమ్య విషమం
 ధనాకాణ్డాక్షిప్తః కున్యపతిముఖాలోకనపరః ।
 ఇదాసీం కేనాపి స్థితిముదరకూపస్య భరణే
 కదన్నేనారణ్యే క్వచిదపి సమీహే స్థిరమతిః ॥ ౭౭-౧౮ ॥
 సా గోష్ఠీ సుహృదాం నివారితసుధాస్వాదాధునా క్వాగమ-
 త్త్రేధీరా ధరణీధరోపకరణీభూతా యయుః క్వాపరే ।
 తే భూపా భవభీరవో భవరతాః క్వాగుర్నిరస్తారయో
 హా కష్టం క్వ చ గమ్యతే నహి సుఖం క్వాప్యస్తి లోకత్రయే ॥ ౭౮-౨౮ ॥
 ఉదాసీనో దేవో మదనమథనః సజ్జనకులే
 కలిక్రీడాసక్తఃకృతపరిజనః ప్రాకృతజనః ।
 ఇయం మ్లేచ్ఛాక్రాన్తా త్రిదశతటినీ చోభయతఠే
 కథం భ్రాన్తస్థాతా కథయ సుకృతీ కుత్ర విభయః ॥ ౭౯-౬౫ ॥
 నిస్సారావసుధాధునా సమజని ప్రౌఢప్రతాపనల-
 జ్వాలాజ్వాలనమాకులా ద్విపఘటాస్ట్వట్టవిఙ్గోభితా ।
 మ్లేచ్ఛానాం రథవాజిపత్త్నినివహైరున్మీలితా కీదృశీ-
 యం విద్యా భవితేతి హన్త న సఖే జానీమహే మోహితాః ॥ ౮౦-౬౬ ॥

వేదో నిర్వేదమాగాదిహ నమనభియా బ్రాహ్మణానాం వియోగా-

ద్వైయాసిక్యో గిరోఽపి క్వచిదపి విరలాః సమ్మతం సన్తి దేశే ।

ఇత్థం ధర్మే విలీనే యవనకులపతౌ శాసతి ఙ్గోణిబిమ్బం

నిత్యం గణ్ణావగాహాద్భవతి గతిరితః సంసృతేరర్థసిద్ధౌ ॥ ౮౧-౬౭ ॥

గణ్ణా గణ్ణేతి యస్యాః శ్రుతమపి పఠితం కేనచిన్నామమాత్రం

దురస్థస్యాపి పుంసో దలయతి దురితం ప్రౌఢమిత్యాహురేకే ।

స గణ్ణా కస్య సేవ్యా న భవతి భువనే సజ్జనస్యాతిభవ్యా

బ్రహ్మణ్ణం ప్లావయన్తి త్రిపురహరజటామణ్ణలం మణ్ణయన్తిమ్ ॥ ౮౨-౬౮ ॥

కతా గణ్ణా కాశ్యాం త్రిపురహరపుర్యాం భగవతీ

ప్రశస్తాదేవానామపి భవతి సేవ్యానుదివసమ్ ।

ఇతి వ్యాసో బ్రూతే మునిజనధురీణో హరికథా-

సుధాపానస్వస్థో గలితభవబన్ధోఽతులమతిః ॥ ౮౩-౬౯ ॥

యస్యాః సజ్జతిరున్నతిం వితనుతే వారామమీషాం జనై-

రుద్ధీతా కవిభిర్మహేశ్వరమనోభీష్టా మహీమణ్ణలే ।

సా సన్తః శరదిన్ద్రసోదరపయః పూరాభిరామా నద-

త్కేకశ్రేణీమనోజపుణ్యపులినా భాగీరథీ సేవ్యతామ్ ॥ ౮౪-౭౦ ॥

కదా భాగీరథ్యా భవజలధిసన్తారతరణేః

స్థలద్వీచీమాలాచపలతలవిస్తారితముదః ।

తమస్థానే కుఞ్చో క్వచిదపి నివిశ్యాహృతమనా

భవిష్యామ్యేకాకీ నరకమథనే ధ్యానరసికః ॥ ౮౫-౭౧ ॥

కదా గోవిందేతి ప్రతిదివసముల్లాసమిలితాః

సుధాధారాప్రాయాస్త్రిదశతటిసీచిముఖరే ।

భవిష్యద్వ్యేకావై క్వచిదపి నికుఞ్చో మమ గిరో

మరాలీచక్రాణాం స్థితిసుఖరవాక్రాన్తపులినే ॥ ౮౬-౭౨ ॥

భజత విబుధసిన్ధుం సాధవో లోకబన్ధుం

హరహసితతరణం శక్కురాశీర్షస్థమ్ ।

దలితభవభుజ్జం ఖ్యాతమాయావిభజ్జం

నిఖిలభువనవన్ద్యం సర్వతీర్థానవద్యమ్ ॥ ౮౭-౭౩ ॥

యదమృతమమృతానాం భక్తరక్తప్రసజ్జ-

ప్రకటితరసవత్తావైభవం పీతముచ్చైః ।

దలయతి కలిదంతాంస్తాం సుపర్వస్రవస్వీం

కిమితి న భజతార్తా బ్రహ్మలోకావతీర్ణామ్ || ౧౮-౪౫ ||

యత్తిరే వసతాం సతామపి జలైర్మూలైః ఫలైర్జీవతాం

ముక్తాహంమమభావశుద్ధమనసామాచారవిద్యావతామ్ |

కైవల్యం కరబిల్యతుల్యమమలం సమృద్ధ్యతే హేలయా |

స గణ్గా హ్యతులామలోర్మిమపటలా సద్భిః కుతో నేక్ష్యతే || ౧౯-౬౯ ||

తీర్థానామవలోకనే సుమనసాముత్కణ్ఠతే మానసం

తావద్భూవలయే సతాం పురరిపుధ్యానామృతాస్వాదినామ్ |

పావత్రే న విలోకయన్తి సరితాం రోచిష్ణముక్తావలీమ్ |

శ్రీమన్నాకతరణ్ణీం హరజటాజుటాటవీవిభ్రమామ్ || ౨౦-౭౦ ||

సంసారో వివిధాధిబాధబధిరః సారాయతే మానసే

నిఃసారోఽపి వపుష్మతాం కలివృకగ్రాసీకృతానాం చిరమ్ |

దృష్టాయాం ఘనసారపాథసి మహాపుణ్యేన యస్యాం సతాం

సా సేవ్యా న కుతో భవేత్సురధునీస్వర్గాపవర్గోదయా || ౨౧-౭౧ ||

క్వచిద్ధంసశ్రేణీ సుఖయతి రిరంసుః శ్రుతిసుఖం

నదన్తి చేతో నో విపులపులినే మన్థరగతిః |

తదేతస్యా యోఽర్థీ సురతరులతా నాకతటినీఈ

సదా సద్భిః సేవ్యా సకలపురుషార్థాయ కృతిభిః || ౨౨-౭౩ ||

యామాసాద్య త్రిలోకీజనమహితశివావల్లభారామభూమిం

బ్రహ్మోదీనాం సురాణాం సుఖవసతిభువో మణ్డలం మణ్డయన్తిమ్ |

నో గర్భే వ్యాలురన్తి క్వచిదపి మనుజా మాతురుత్కృన్తిభాజ-

స్తాం కాశీం నో భజన్తే కిమితి సుమతయో దుఃఖభారం వహన్తే || ౨౩-౭౪ ||

విద్యన్తే ద్వారకాద్యా జగతి కతి న తా దేవతారాజధాన్యో

యద్యప్యన్యాస్తథాపి స్థలదమలజలావర్తగణ్ఠాతరణ్ఠా |

కాశ్యేవారామకూజత్పికశుకచటకాక్రాన్తదిక్కామినీనాం

క్రీడాకాసారశాలా జయతి మునిజనానన్దకన్దైకభూమిః || ౨౪-౭౫ ||

కాశీయం సమలక్ష్మతా నిరుపమస్వర్గాపగావ్యోమగా-

స్థూలోత్తారతరణ్ణిన్దువిలసన్ముక్తాఫలశ్రేణీభిః |

చఞ్చచ్చఞ్చలచఞ్చరీకనికరారాగామ్భరా రాజతే

కాసారస్థవినిద్రపద్మనయనా విశ్వేశ్వరప్రేయసీ || ౯౫-౪౨||

వహ్నిప్రాకారబుద్ధిం జనయతి వలభీవాసినాం నాగరాణాం

గన్ధారణ్యప్రసూతస్ఫుటకుసుమచయః కింశుకానాం శుకానామ్ |

చక్షూర్వకారో వసన్తే పరమపదపదం రాజధానీ పురారేః

సా కాశ్యారామరమ్యా జయతి మునిజనానన్దకన్దైకభూమిః || ౯౬-౪౩||

కిం కుర్మః కిం భజామః కిమిహ సముద్రితం సాధనం కిం వయస్యాః

సంసారోన్మూలనాయ ప్రతిదివసమిహాన్దశజ్ఞావతారః |

భ్రాతృరాతం నిదానం భవభయదలనే సజ్జతం సజ్జాం

తాం కాశీమాశ్రయామో నిరుపమయశసః స్వఃస్రవన్త్యా వయస్యామ్ || ౯౭-౩౯||

భుక్తిః క్వాపి న ముక్తిరన్త్యభిమతా క్వాణ్యస్తి ముక్తిర్న సా

కాశ్యామస్తి విశేష ఏవ సుతరాం శ్లాఘ్యం యదేతద్రూపమ్ |

సర్వైరుత్తమమధ్యమాధమజనైరాసాద్యతేఽనుగ్రహా-

ద్దేవస్య త్రిపురద్విషః సురధునీస్నానావదాతవ్యయైః || ౯౮-౪౦||

సన్తన్యే త్రిదశాపగాదిపతనాదేవ ప్రయాగాదయః

ప్రాలేయాచలసమ్భవా బహుఫలాః సిద్ధాశ్రమాః సిద్ధయః |

యత్రాఘోషసహా భవన్తి సుధియాం ధ్యానేశ్వరణాం చిరం

ముక్తాశేషభియాం వినిద్రమనసాం కన్దామ్బుపర్ణాశినామ్ || ౯౯-౫౦||

కేదారస్థానమేకం రుచిరతరముమానాట్యలీలావసీకం

ప్రాలేయాద్రిప్రదేశే ప్రథితమతితరామస్తి గణ్గానివేశే |

ఖ్యాతం నారాయణస్య త్రిజగతి బదరీనామ సిద్ధాశ్రమస్య

తత్రైవానాదిమూర్తేర్మునిజనమనసామన్యదానన్దమూర్తేః || ౧౦౦-౫౦||

బుధానాం వైరాగ్యం సుఘటయతు వైరాగ్యశతకం

గృహస్థానామేకం హరిపదసరోజప్రణయినామ్ |

జనానామానన్దం వితరతు నితాన్తం సువిశద-

త్రయం శేషవ్యాఖ్యాగలితతమసాం శుద్ధమనసామ్ || ౧౦౧-౧౦౩||

ఇతి శ్రీభర్తృహరివిరచితం విజ్ఞానశతకం చతుర్థమ్ |

This verse sequence is based on two books, one by Pathak with Gujarati translation and -number is based on that of Ghule with Sanskrit

commentary, 101 in number. While Ghule's book has 103 verses, Pathak's book has selected resequenced 101 and 38 more as parishishTa given below and appears to be expanded.

॥ విజ్ఞానశతక పరిశిష్ట ॥

అకించనస్య దాంతస్య శాంతస్య సమచేతసః ।
సదా సన్తుష్టమనసః సర్వాః సుఖమయా దిశః ॥ ౧ ॥

అభిమతమహామానగ్రన్ధిప్రభేదపఠీయసీ
గురుతరగురుగ్రామామ్భోజస్ఫుటోజ్జ్వలచన్ద్రికా ।
విపులవిలసల్లజ్జావల్లీవిదారకుఠారికా
జఠరపితరీ దుఃపూరేయం కరోతి విడమ్బనమ్ ॥ ౨ ॥

ఉత్తిష్ట త్తణమేకముద్వహ గురుం దారిద్ర్యభారం సఖే
శ్రాన్తస్తావదహం చిరం మరణజం సేవే త్వదీయం సుఖమ్ ।
ఇత్యుక్తో ధనవర్జితేన సహసా గత్వా సృశానే శవో
దారిద్ర్యాన్మరణం వరం వరమితి జ్ఞాత్వైవ తూష్ణీం స్థితః ॥ 3 ॥

ఉదన్వచ్ఛన్నా భూః స చ నిధిరపాం యోజనశతమ్
సదా పాన్థః పూషా గగనపరిమాణం కలయతి ।
ఇతి ప్రాయో భావాః స్ఫురదవధిముద్రాముకులితాః
సతాం ప్రజ్ఞోన్మేషః పునరయమసీమా విజయతే ॥ ౪ ॥

ఏతా హసన్తి చ రుదన్తి చ కార్యహేతో-
ర్విశ్వాసయన్తి చ పరం న చ విశ్వసన్తి ।
తస్మాన్నరేణ తు సుశీలసమన్వితేన
నార్యః సృశానఘటికా ఇవ వర్జనీయాః ॥ ౫ ॥

కార్కశ్యం స్తనయోర్దృశోస్తరలతాలీకం ముఖే శ్లాఘ్యతే
కౌటిల్యం కచసచ్చయే చ వదనే మాన్ద్యం త్రికే స్థూలతా ।
భీరుత్వం హృదయే సదైవ కఢితం మాయాప్రయోగః ప్రియే
యాసాం దోషగణః సదా మృగదృశాం తాః స్యుః పశూనాం ప్రియాః ॥ ౬ ॥

కదా వారాణస్యామమరతఠీసీరోధసి వసన్
వసానః కౌపీనం శిరసి నిదధానోఽజ్ఞాలిపుటమ్ ।
అయే గౌరీనాథ త్రిపురహర శమ్భో త్రినయన

ప్రసీదేత్యాక్రోశన్నిమిషమివ నేష్యామి దివసాన్ || ౭||

గాత్రైర్గిరా చ వికలశ్చటురీశ్వరాణాం
కుర్వన్నయం ప్రహసనస్య నటః కృతోఽసి |

తం త్వాం పునః పలితకర్ణకభాజమేనం
నాట్యేన కేన నటయిష్యతి దీర్ఘమాయుతః || ౮||

చలా లక్ష్మీశ్చలాః ప్రాణాశ్చలే జీవితయావనే |
చలాచతో చ సంసారే ధర్మ ఏకో హి నిశ్చలః || ౯||

చేతశ్చిన్ద్రయ మా రమాం సకృదిమామస్థాయినీమాస్థయా
భూపాలభ్రుకుటీరవిహరవ్యాపారపణ్యాఙ్గనామ్ |
కన్యాకఙ్చుకితాః ప్రవిశ్య భవనద్వారాణి వారాణసీ-
రథ్యాపక్ష్మిషు పాణిపాత్రపతితాం భిక్షామపేక్షామహే || ౧౦||

తుఙ్గం వేశ్య సుతాః సతామభిమతాః సఙ్ఖ్యతిగాః సమ్పదః
కల్యాణీ దయితా వయశ్చ నవమిత్యజ్ఞానమూఢో జనః |
మత్వా విశ్వమనశ్వరం నివిశతే సంసారకారాగ్రహే
సన్ద్వశ్యం క్షణభక్గరం తదఖిలం ధన్యస్తు సంన్యస్యతి || ౧౧||

న భిక్షా దుష్ప్రాపా పథి మమ మహారామరచితే
ఫలైః సమ్పూర్ణా భూర్ద్విపమృగసుచర్మాపి వసనమ్ |
సుఖైర్వా దుఃఖైర్వా సదృశపరిపాకః ఖలు తదా
త్రినేత్రం కస్త్వక్వా ధనలయమదాన్దం ప్రణమతి || ౧౨||

నో ఖడ్గప్రవిదారితః కరటినో నోద్వేజితా వైరిణ-
స్తస్వస్యో విపులే నిబద్ధఫలకే న క్రీడితం లీలయా |
నో జుష్టం గిరిరాజనిర్ద్వరఝుణ్ణుఙ్కారకారం వయః
కాలోఽయం పరపిణ్ణలోలుపతయా కాకైరివ ప్రేరితః || ౧౩||

పరిభ్రమసి కిం వృథాక్వచన చిత్త విశ్రామ్యతాం
స్వయం భవతి యద్యథా భవతి తత్తథా నాన్యథా |
అతీతమపి న స్మరన్నపి చ భావ్యసఙ్కల్పయ-
న్నతర్కితగమాగమాననుభవస్వ భోగానిహ || ౧౪||

పాణిం పాత్రయతాం నిసర్గశుచినా బైక్షేణ సస్తుష్యతాం
యత్ర క్వాపి నిషీదతాం బహుతృణం విశ్వం ముహుః పశ్యతామ్ |

అత్యాగేఽపి తనోరఖణ్ణపరమానన్దావబోధస్పృహం
మత్యః కోఽపి శివప్రసాదనులభాం సమృత్యుతే యోగినామ్ || ౧౫||

పాతాలాన్న విమోచితో బత బలీ నీతో న మృత్యుః క్షయం
నో మృష్టం శశిలాఞ్చనం చ మలినం నోన్మాలితా వ్యాధయః |
శేషస్యాపి ధరాం విధృత్య న కృతో భారావతారః క్షణం
చేతః సత్పురుషాభిమానగణనాం మిథ్యా వహన్ లజ్జసే || ౧౬||

ఫలం స్వేచ్ఛాలభ్యం ప్రతివనమఖేదం క్షీతిరుహం
పయః స్థానే స్థానే శిశిరమధురం పుణ్యసరితామ్ |
మృదుస్పర్శా శయ్యా సులలితలతాపల్లవమయీ
సహస్తే సంతాపం తదపి ధనినాం ద్వారి కృపణాః || ౧౭||

భిక్షా కాముధా ధేనుః కన్థా శీతనివారిణీ |
అచలా తు శివ భక్తిర్విభవైః కిం ప్రయోజనమ్ || ౧౮||

యద్వక్త్రం ముహూర్షనే న ధనినాం బ్రూషే న చాటుం మృషా
నైషాం గర్వగిరః శ్శృణోషి న పునః ప్రత్యాశయా ధావసి |
కాలో బాలతృణాని ఖాదసి సుఖం నిద్రాసి నిద్రాగమే
తన్నే బ్రూహి కురఙ్గు కుత్ర భవతా కిం నామ తప్తం తపః || ౧౯||

యే సన్తోషసుఖప్రమోదముదితాస్తేషాం న భిన్నా ముదో
యే త్వన్యే ధనలోభసఙ్కులధియస్తేషాం న తృష్ణా హతా |
ఇత్థం కస్య కృతే కృతః స విధినా తాదృక్పదం సమ్పదాం
స్వాత్మన్యేవ సమాప్తహేమమహిమా మేరుర్న మే రోచతే || ౨౦||

వరే సితం శిరసి వీక్ష్య శిరోరుహాణాం
స్థానం జరాపరిభవస్య తదేవ పుంసామ్ |
ఆరోపితాస్థిశకలం పరిహృత్య యాన్తి
చాణ్డాలకూపమివ దూరతరం తరుణ్యః || ౨౧||

సమారమ్భా భగ్నాః కతి న కతివారాస్త్రవ పశో
పిపాసోస్తుచ్ఛేఽస్మిన్ద్వివిణమృగత్పష్టార్ణవజలే |
తథాపి ప్రత్యాశా విరమతి న తేఽద్యాపి శతధా
న దీర్ఘం యచ్ఛేతో నియతమశనిగ్రావఘటితమ్ || ౨౨||

సింహో బలీ ద్విరదశూకరమాంసభోజీ

సంవత్సరేణ రతిమేతి కిలైకవారమ్ ।

పారావతః ఖరశిలాకణమాత్రభోజీ

కామీ భవత్యనుదినం వద కోఽత్ర హేతుః ॥ ౨౩ ॥

చూడోత్తంసితచారువన్దకలికాచఙ్చచ్ఛిఖాభాస్వరో

లీలాదగ్ధవిలోలకామశలభా శ్రేయోదశాగ్రే స్ఫురన్ ।

అన్తఃస్ఫుర్జదపారమోహతిమిరప్రాగ్భారముచ్చాటయం-

శ్చేతః సద్మని యోగినాం విజయతే జ్ఞానప్రదీపో హరః ॥ ౨౪ ॥

భిక్షాహారమదైన్యమప్రతిసుఖం భీతిచ్ఛిదం సర్వదా

దుర్మాత్యుర్వమదాభిమానమథనం దుఃఖౌఘవిధ్వంసనమ్ ।

సర్వత్రాన్యహమప్రయత్నసులభం సాధుప్రియం పావనం

శమోఘః సత్రమవార్యమక్షయనిధిం శంసన్తి యోగీశ్వరాః ॥ ౨౫ ॥

భోగాస్తుజ్గతరజ్గభజ్గవపలాః ప్రాణాః క్షణధ్వంసిన-

స్తోకాన్యేవదినాని యౌవనసుఖం ప్రీతిః ప్రియేష్వస్థిరా ।

తత్సంసారమసారమేవ నిఖిలం బుద్ధ్వా బుధా బోధకా

లోకానుగ్రహపేశతేన మనసా యత్ప్యః సమాధీయతామ్ ॥ ౨౬ ॥

బ్రహ్మేన్ద్రాదిమరుద్గణాంస్తుణకణాన్యత్ర స్థితో మన్యతే

యత్స్వాదాద్విరసా భవన్తి విభవస్తైలోక్యరాజ్యాదయః ।

భోగః కోఽపి స ఏక ఏవ పరమో నిత్యోదితో జృమ్భతే

భో సాధో క్షణభజ్గరే తదితరే భోగే రతిం మా కృథాః ॥ ౨౭ ॥

సా రమ్యా నగరీ మహాన్స నృపతిః సామన్తచక్రం చ తత్

పార్శ్వే తస్య చ సా విదగ్ధపరిషత్తశ్చన్ద్రబిమ్బాననాః ।

ఉత్సక్తః స చ రాజపుత్రనివహన్తే బన్దినస్తాః కథాః

సర్వం యస్య వశాదగాత్స్పృతిపథం కాలాయ తస్మై నమః ॥ ౨౮ ॥

ఫలమలమశనాయ స్వాదు పానాయ తోయమ్

శయనమవనిప్పృష్ఠం వల్కలే వాససీ చ ।

నవధనమధుపానభ్రాన్తసర్వేన్ద్రియాణా-

మవినయమనుమన్తం నోత్సహే దుర్జనానామ్ ॥ ౨౯ ॥

అశిమహి వయం భిక్షామాశావాసో వసీమహి ।

శయామహి మహిపృష్ఠే కుర్వీమహి కిమీశ్వరైః ॥ ౩౦ ॥

అహౌ వా హారే వా బలవతి రిపౌ వా సుహృది వా
 మణౌ వా లోష్ఠే వా కుసుమశయనే వా దృశది వా ।
 తృణే వా స్త్రేణే వా మమ సమదృశో యాస్తు దివసాః
 క్వచిత్పుణ్యారణ్యే శివ శివ శివేతి ప్రలపతః ॥ 3౧॥

అనావర్తీ కాలో వ్రజతి స వృథా తన్న గణితం
 దశాస్తాస్తా సోఢా వ్యసనశతసమ్పాతవిధురాః ।
 కీయద్వా వక్ష్యామః కీమివ బత నాత్మన్యపకృతం
 త్వయా యావత్తావత్పునరపి తదేవ వ్యవసితమ్ ॥ 3౨॥

దదతు దదతు గాలీర్గాలీమన్తో భవన్తో
 వయమపి తదభావాద్ధాలిదానేఽసమర్థాః ।
 జగతి విదితమేతద్దీయతే విద్యమానం
 నహి శశకవిషాణం కోఽపి కస్మై దదాతి ॥ 33॥

భవ్యం భుక్తం తతః కిం కదశనమథవా వాసరాస్తే తతః కిం
 కౌపినం వా తతః కిం కిమథ సితమహచ్ఛామ్బరం వా తతః కిమ్ ।
 ఏకా భార్యా తతః కిం శతగుణగుణితా కోటిరేకా తతః కిం
 త్వేకో భ్రాన్తస్తతః కిం కరితురగశతైర్వేష్టితో వా తతః కిమ్ ॥ 3౪॥

భూః పర్యజ్ఞో నిజభుజలతా కన్ధకం ఖం వితానం
 దీపశ్వాన్తో విరతివనితాలబ్ధసగ్లప్రమోదః ।
 దిక్కాన్తాభిః పవనచమరైర్వీజ్యమానః సమన్తా-
 ద్భిక్షుః శేతే నృప ఇవ భువి త్యక్తసర్వస్పృహోఽపి ॥ 3౫॥

సంమోహయన్తి మదయన్తి విడమ్భయన్తి
 నిర్భర్త్యయన్తి రమయన్తి విషాదయన్తి ।
 ఏతాః ప్రవిశ్య సదయం హృదయం నరాణాం
 కిం నామ వామనయనా న సమాచరన్తి ॥ 3౬॥

స్థితిః పుణ్యేఽరణ్యే సహ పరిచయో హస్త హరిణైః
 ఫలైర్వేధ్యా వృత్తిః ప్రతినది చ తల్పాని దృషదః ।
 ఇతీయం సామగ్రీ భవతి హరభక్తిం స్పృహయతాం
 వనం వా గేహం వా సదృశముపశాన్త్యేకమనసామ్ ॥ 3౭॥

స్వాదిష్ఠం మధునో ఘృతాచ్చ రసవద్యత్ప్రవ్రవత్సక్షరే

దైవీ వాగమృతాత్మనో రసవతస్తేనైవ తృప్తా వయమ్ ।
కుక్షౌ యావదిమే భవన్తి ధృతయే భిక్షాహృతాః సక్తవ-
స్తావద్ధాస్యకృతార్జనైర్న హి ధనైర్వృత్తిం సమీహామహే ॥ ౩౮ ॥

Encoded and proofread by Sunder Hattangadi

——
Vijnanashataka by Bhartrihari Sequence 2 Pathak

pdf was typeset on March 24, 2024

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

